

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Циклова комісія «Фортепіано»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виховної роботи

Підпис

ПБ

29 серпня 2025

Дата

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ МУЗИЧНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

галузь знань

спеціальність

освітньо-професійний ступінь

освітньо-професійна програма

02 Культура і мистецтво

025 Музичне мистецтво

Фаховий молодший бакалавр

Музичне мистецтво

Розробники: Сокач Маріанна Ернестівна, викладач-методист, заслужений працівник культури України; Шевченко Дмитро Валерійович, викладач

Програму навчальної дисципліни «Основи музичної інтерпретації» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Фортепіано», протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Голова циклової комісії

М. Сокач

Сокач М.Е.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Курс: III, IV
	Семестр
	V, VI, VII, VIII
Загальна кількість годин – 270	Аудиторні заняття 144
	Практичні 72 год.
	Індивідуальні заняття 72 год.
	Самостійна робота 126 год.
	Форма підсумкового контролю: залік: VIII семестр

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи музичної інтерпретації» є:

- формування знань та компетенцій для забезпечення ефективної практичної діяльності майбутнього фахівця: розуміння музичного твору, розкриття його виразового потенціалу, оволодіння методикою та практичними прийомами їх інтерпретування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи музичної інтерпретації» є:

- опанування здобувачами освіти різних форм та методів індивідуальної та самостійної роботи над виконанням фортепіанних творів;
- володіння практичними навичками розуміння музичного твору та застосування методів виконавської інтерпретації;
- оперування такими параметрами музичної творчості, як стиль, жанр, композиційна драматургія, засоби музичної виразності у процесі інтерпретації музичних творів;
- опанування різних методів музичної інтерпретації;
- формування художнього смаку здобувачів освіти і їх загальний музично-естетичний розвиток;
- знайомство з кращими зразками світової класичної музики, української фортепіанної музики, творчістю сучасних композиторів;
- виховання навичок застосування набутих знань та вмінь у майбутній професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати: особливості застосування засобів музичної та виконавської виразності, основні принципи інтерпретування музичних творів;

- особливості роботи над виразовими засобами творів, відповідно до певних стилів та жанрів фортепіанної музики;
- основні методи інтерпретації художнього образу твору;
- базову фортепіанну нотну літературу;
- базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та методології музичного мистецтва;
- основні засади організації професійної діяльності та самостійної роботи;
- музичну термінологію;

вміти: практично та оперативно застосовувати знання, вміння до конкретних професійних ситуацій: свідомо та художньо інтерпретувати авторський задум виконуваного твору, аналізувати музичні твори відповідно до їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту, володіти навичками читання з листа, самостійно працювати над музичними творами;

- застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички з фахових та музично-теоретичних дисциплін у професійній діяльності;
- оперативно застосовувати знання, вміння та навички у майбутній професійній діяльності в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків;

- використовувати практичні навички музичної інтерпретації для професійної діяльності;
- усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Попередньо здобуті знання мистецького спрямування. Навчальна дисципліна «Основи музичної інтерпретації» має безпосередній зв'язок із дисциплінами музично-теоретичного циклу, а також із «Спеціальним класом», «Фортепіанним ансамблем», «Концертмейстерським класом».

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ (ЗК) І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА

(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 9 Здатність застосовувати інтегровані знання з інших видів мистецтва в професійній діяльності.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/ організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/ організаційно-творчої діяльності.

РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Зміст програми навчальної дисципліни

III курс

V семестр

Тема 1. Музика як мовна система. Розвиток навичок читання нот з листа.

Музичне інтонування та музичне мислення. Поняття музичного твору та його складових. Музичний твір як об'єкт виконавства. Нотний текст та його відтворення. Система засобів виразності у процесі інтерпретації. Виконавська артикуляція, агогіка, динаміка, педалізація. Художня техніка, як система виконавських навичок.

Тема 2. Огляд основних музичних жанрів та стилів у музичній творчості.

Поняття жанру і стилю у музичній творчості та їх роль в процесі музичного інтонування. Жанр як чинник композиційної драматургії музичного твору. Поняття стилю та стиль у музичній творчості. Огляд основних музичних жанрів та стилів в історичному розрізі.

Тема 3. Особливості музичної інтерпретації клавірних творів епохи бароко. Розуміння музики та проблеми нотації.

Музичне мистецтво епохи бароко. Основні національні школи та їх представники. Особливості виконавської інтерпретації інструментальної музики барокової доби. Мистецтво імпровізації як поєднання композиторського та виконавського мистецтва. Образно-сміслова система, типові інтонаційні формули, жанрова система, особливості засобів фіксації музичного змісту. Виконання на старовинних та сучасних інструментах. Особливості клавірних інструментів, характеристика звучання та акустичні можливості. Використання педалі.

Тема 4. Специфіка стилістики національних шкіл Франції та Італії XVII ст. Ескізне опрацювання творів французьких та італійських клавесиністів.

Ознайомлення з італійською клавесинною школою та його представниками. Жанр токати. Вивчення індивідуального композиторського стилю Ж. Фрескобальді та особливостей жанру староіталійської токати.

Д. Скарлаті. Аналіз індивідуального композиторського стилю Д. Скарлаті. Проблеми виконавської інтерпретації його сонат.

Ознайомлення з французькою клавесинною школою та її представниками: Франсуа та Луї Куперен, Ж.-Філіп Рамо, Ж.-Н.-П. Руайе. Виконавські особливості безтактової прелюдії та французької увертюри.

Тема 5. Німецька клавесинна школа та її представники. Проблеми виконавської інтерпретації творів Й.С.Баха. Вивчення Прелюдії та фуги з ДТК (на вибір). Ескізне опрацювання сюїт та хоральних прелюдій.

Особливості виконавства творів Й.Фробергера, Г.Генделя.

Й. С. Бах. Клавірна творчість. Вивчення індивідуального композиторського стилю Й. С. Бах та проблеми виконавської інтерпретації його творів. Мелізматика. «Добре темперований клавір». Історія створення та художня ідея циклу. «Добра» температура та її відмінність від рівномірної. Аналіз інтерпретаційних версій провідних виконавців. Виконавський аналіз прелюдій та фуг I та II томів ДТК. Редакції клавірних творів Й.С.Баха.

VI семестр

Тема 1. Виконавська інтерпретація музичних творів епохи класицизму. Вдосконалення навичок читання з листа на прикладах творів композиторів класиків.

Загальна характеристика епохи класицизму. Розвиток сонатно-симфонічного мислення. Основні засоби музичної виразності у композиторській та виконавській творчості. Артикуляція, агогіка, динаміка, педалізація у виконавському процесі. Зміна інструментарію. Особливості виконання на історичному інструменті. Вплив К.Е.Баха на формування віденських класиків.

Тема 2. Фортепіанне мистецтво віденських класиків. Вивчення класичної сонати (Й.Гайдн, В.А. Моцарт, Л. В. Бетховен.).

Особливості музичних жанрів у творчості віденських класиків.

Й. Гайдн та його роль в становленні жанру класичної фортепіанної сонати. Особливості виконавської інтерпретації фортепіанних творів Гайдна. Обговорення виконавських проблем у фортепіанних сонатах Й.Гайдна на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.

Вивчення специфіки виконання творів В. А. Моцарта. Робота над сонатами та концертами В.А.Моцарта. Виконавський аналіз фортепіанних сонат В.А.Моцарта.

Л. ван Бетховен та нова трактовка фортепіано. Особливості виконавської інтерпретації сонат Бетховена. Редакції творів Бетховена. Виконавський аналіз фортепіанних сонат композитора.

Тема 3. Становлення та роль жанру етюд. Ескізне опрацювання етюдів. Виконавська творчість та композиторська спадщина М.Мошковського.

Огляд жанру етюд в історичному розрізі. Блискучий стиль. Салонно-віртуозний напрямок. Етюди М. Клементі, Й.Крамера, І. Мошелеса, А.Бертіні та ін. Ідеї віртуозного піанізму М. Клементі.

Виконавські завдання в етюдах Й. Крамера. Коментарі Л. Бетховена до етюдів Й.Крамера.

Тема 4. Місце та роль К. Черні в історії фортепіанного виконавства. Виконавські проблеми в етюдах К.Черні.

К.Черні як важлива фігура перехідного періоду від класицизму до романтизму. Ідейні засади «Школи біглості». Техніка як засіб втілення художнього задуму композитора, творчих намірів виконавця.

IV курс

VII семестр

Тема 1. Епоха Романтизму та нові ідеї виконавства. Вдосконалення навичок читання з листа на прикладах творів композиторів романтичної доби. Фортепіанна творчість Ф. Мендельсона.

Романтизм як художній напрямок — загальна характеристика, національні модифікації, періодизація, основні функціонально-типологічні ознаки раннього, центрального (зрілого) та пізнього етапів романтизму.

Ранній романтизм та його представники. Ф. Шуберт.

Тема 2. Специфіка фортепіанного письма Ф. Шопена. Обговорення виконавських проблем у творах Ф. Шопена на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.

Вивчення теоретичних та практичних аспектів його «Методи». Розгляд основних жанрів (вальси, мазурки, балади, полонези) та виконавських проблем, таких як туше, педалізація, художньо-літературний зміст в баладах та художня ідейність в етюдах. Порівняння різних виконавських інтерпретацій.

Тема 3. Нова трактовка фортепіано у творчості Ф. Ліста. Обговорення виконавських проблем у творах Ф. Ліста на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.

Ідея віртуозності. Програмність. Технічна складність, оркестрове мислення. Аналіз педагогічних принципів Ліста. Програмність у його творах. Специфіка виконавських проблем у фортепіанних творах Ф. Ліста.

Тема 4. Німецький романтизм: Р. Шуман та Й. С. Брамс. Ескізне опрацювання творів Р. Шумана та Й. Брамса.

Основні риси німецького романтизму: камерність, глибокий інтелектуалізм і психологічна виразність. Циклічні форми, варіації та специфіка їхньої інтерпретації. Виконавська трактовка фортепіанних творів із акцентом на глибокі ідейні образи. Психологічна специфіка фортепіанного письма. Порівняння різних виконавських інтерпретацій.

VIII семестр

Тема 1. Особливості виконавської інтерпретації музики ХХ сторіччя. Вдосконалення навичок читання нот з листа.

Огляд основних стилів і течій музики ХХ століття: імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, авангард, мінімалізм. Представники: О. Мессіан, Д. Лігеті, Ф. Пуленк. Особливості нотного запису, новаторські підходи до нотації. Використання препарованого фортепіано, технік алеаторики та серійності. Вивчення різних виконавських підходів до трактування творів.

Тема 2. Імпресіонізм у музиці: нові образно-виразні ідеї та виконавські підходи. Обговорення виконавських проблем у творах К. Дебюссі на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.

Творчість К. Дебюссі та М. Равеля, основних представників імпресіонізму. Художньо-образні концепції, кольорово-звукова палітра, новаторські принципи

гармонії. Особливості роботи з фактурою та динамічними відтінками. Аналіз виконавських інтерпретацій творів.

Тема 3. Розгляд особливостей постромантизму та експресіонізму. Ескізне опрацювання творів Р.Штрауса, А.Шенберга.

Постромантизм: емоційна насиченість, розширення гармонічної мови. Представники: Р. Штраус, Г. Малер. Експресіонізм: емоційна інтенсивність, фрагментарність форм, додекафонія. Представники: А. Шенберг, А. Берг. Особливості трактування форми та драматургії творів.

Тема 4. Музика українських композиторів. Обговорення виконавських проблем у творах українських композиторів на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.

Основні риси української фортепіанної музики ХХ століття. Творчість композиторів: С. Борткевич, В. Косенко, Л. Ревуцький, Б. Лятошинський.

Закарпатські композитори. Творчість Д. Задора та І. Мартона. Аналіз образно-художніх і технічних особливостей у творах. Обговорення виконавських проблем творів закарпатських композиторів на прикладі ескізного виконання програмових творів здобувачами освіти.

Тема 5. Особливості виконавської інтерпретації музики ХХІ століття.

Загальний огляд сучасної музики: розвиток традицій та інновацій. Основні напрямки сучасного фортепіанного виконавства: неоавангард, постмінімалізм, кросовери між жанрами. Підходи до інтерпретації творів сучасних композиторів.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		самостійна робота
		індивід.	практичні	
1	2	3	4	5
V семестр				
Тема 1. Музика як мовна система. Розвиток навичок читання нот з листа.	14	6	1	7
Тема 2. Огляд основних музичних жанрів та стилів у музичній творчості.	2	-	1	1
Тема 3. Особливості музичної інтерпретації клавірних творів епохи бароко. Розуміння музики та проблеми нотації.	6	1	2	1 2
Тема 4. Специфіка стилістики національних шкіл Франції та Італії XVII ст. Ескізне опрацювання творів французьких та італійських клавесиністів.	8	2	4	2

Тема 5. Німецька клавесинна школа та її представники. Проблеми виконавської інтерпретації творів Й.С.Бах. Вивчення Прелюдії та фуґи з ДТК (на вибір). Ескізне опрацювання сюїт та хоральних прелюдій.	29		7	4
		7		3
				8
Підсумкове заняття	1		1	
Всього:	60	16	16	28
VI семестр				
Тема 1. Виконавська інтерпретація музичних творів епохи класицизму. Вдосконалення навичок читання з листа творів класицизму.	16	7	3	6
Тема 2. Фортепіанне мистецтво віденських класиків. Вивчення класичної сонати (Й.Гайдн, В.А. Моцарт, Л. В. Бетховен.)	26		10	2
		8		6
Тема 3. Становлення та роль жанру етюд. Ескізне опрацювання етюдів. Виконавська творчість та композиторська спадщина М.Мошковського.	9	2	4	1
				2
Тема 4. Місце та роль К. Черні в Історії фортепіанного виконавства. Виконавські проблеми в етюдах К.Черні.	8	3	2	3
Підсумкове заняття	1		1	
Всього:	60	20	20	20
VII семестр				
Тема 1. Епоха Романтизму та нові ідеї виконавства. Вдосконалення навичок читання з листа на прикладах творів композиторів романтичної доби. Фортепіанна творчість Ф.Мендельсона.	19		3	2
		4		6
				4
Тема 2. Специфіка фортепіанного письма Ф. Шопена. Обговорення виконавських проблем у творах Ф.Шопена на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	21	4	4	2
				11
Тема 3. Нова трактовка фортепіано у творчості Ф. Ліста.	18	4	4	2

Обговорення виконавських проблем у творах Ф. Ліста на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.				8
Тема 4. Німецький романтизм: Р. Шуман та Й. С Брамс. Ескізне опрацювання творів Р.Шумана та Й.Брамса.	16	4	4	2 6
Підсумкове заняття	1		1	
Всього:	75	16	16	43
VIII семестр				
Тема 1. Особливості виконавської інтерпретації музики ХХ сторіччя. Вдосконалення навичок читання нот з листа.	14	4	2	8
Тема 2. Імпресіонізм у музиці: нові образно-виразні ідеї та виконавські підходи. Обговорення виконавських проблем у творах К.Дебюссі на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	19	5	6	2 6
Тема 3. Розгляд особливостей постромантизму та експресіонізму. Ескізне опрацювання творів Р.Штрауса, А.Шенберга.	8	2	2	4
Тема 4. Музика українських композиторів. Обговорення виконавських проблем у творах українських композиторів на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	20	6	5	2 7
Тема 5. Особливості виконавської інтерпретації музики ХХІ століття.	13	3	4	6
Залік	1		1	
Всього:	75	20	20	35
Разом годин	270	72	72	126

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
V семестр		
1.	Тема 1. Музика як мовна система.	1

2.	Тема 2. Огляд основних музичних жанрів та стилів у музичній творчості.	1
Тема 3. Особливості музичної інтерпретації клавірних творів епохи бароко.		
3	Музичне мистецтво епохи бароко.	1
4.	Виконання на старовинних та сучасних інструментах.	1
Тема 4. Специфіка стилістики національних шкіл Франції та Італії XVII ст.		
5.	Особливості стилістики клавірної музики Франції та Італії XVII ст.	1
6.	Італійська клавесинна школа. Жанр токати.	1
7.	Д. Скарлаті. Проблеми виконавської інтерпретації його сонат.	1
8.	Особливості виконання французької клавесинної школи. Ф. Куперен, Ж.-Філіп Рамо.	1
Тема 5. Німецька клавесинна школа та її представники. Проблеми виконавської інтерпретації творів Й.С.Бах.		
9.	Особливості виконання творів Фробергера, Г.Генделя.	1
10.	Й. С. Бах. Клавірна творчість.	1
11.	Система розшифрування прикрас. Аплікатурні принципи.	1
12.	Специфіка виконання хоральних прелюдій. Сюїти.	1
13.	Добре темперований клавір.	1
14.	Обговорення виконавських проблем у прелюдій та фуг з I тому ДТК на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
15.	Обговорення виконавських проблем у прелюдій та фуг з II тому ДТК на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
16	Підсумкове заняття	1
	Всього:	16
VI семестр		
Тема 1. Виконавська інтерпретація музичних творів епохи класицизму.		
1.	Особливості виконавської інтерпретації інструментальної музики доби класицизму.	1
2.	Особливості виконання на піанофорте.	1
3.	Вплив К.Е.Баха на формування віденських класиків.	1
Тема 2. Фортепіанне мистецтво віденських класиків.		
4.	Особливості музичних жанрів у творчості віденських класиків	1
5.	Й. Гайдн та його роль в становленні жанру класичної фортепіанної сонати.	1

6.	Особливості виконавської інтерпретації фортепіанних творів Гайдна.	1
7.	Обговорення виконавських проблем у фортепіанних сонатах Й.Гайдна на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
8.	Вивчення специфіки виконання творів В. А. Моцарта.	1
9.	Особливості виконавської інтерпретації фортепіанних творів В.А.Моцарта.	1
10.	Обговорення виконавських проблем у фортепіанних сонатах В.А.Моцарта на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
11	Л. ван Бетховен та нова трактовка фортепіано.	1
12.	12.Особливості виконавської інтерпретації сонат Л.Бетховена.	1
13.	Обговорення виконавських проблем у фортепіанних сонатах Л.Бетховена на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
Тема 3. Становлення та роль жанру етюд.		
14	Історія жанру етюдів.	1
15.	Ідеї віртуозного піанізму М. Клементі.	1
16.	Виконавські завдання в етюдах Й.Крамера.	1
17.	Коментарі Л. Бетховена до етюдів Крамера.	1
Тема 4. Місце та роль К. Черні в історії фортепіанного виконавства.		
18.	Ідейні засади «Школи біглості» К.Черні.	1
19.	Обговорення виконавських проблем у етюдах К.Черні на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
20.	Підсумкове заняття	1
	Всього:	20
VII семестр		
Тема 1. Епоха Романтизму та нові ідеї виконавства.		
1.	Загальна характеристика епохи романтизму	1
2.	Національні школи.	1
3.	Ранній романтизм. Ф.Шуберт.	1
Тема 2 Специфіка фортепіанного письма Ф. Шопена.		
4.	Творчий портрет Ф. Шопена.	1
5.	«Метода» Ф. Шопена: основи виконавського мистецтва	1
6.	Вивчення специфіки виконання балад.	1
7.	Робота над художніми етюдами.	1
Тема 3. Нова трактовка фортепіано у творчості Ф. Ліста.		
8.	Творчий портрет Ф. Ліста.	1
9.	Особливості композиторської мови.	1
10.	Педагогічні принципи Ф. Ліста.	1

11.	Образний зміст етюдів Ф.Ліста.	1
Тема 4. . Німецький романтизм: Р. Шуман та Й. С Брамс.		
12.	Творчий портрет Р. Шумана.	1
13.	Робота над стильовими особливостями.	1
14.	Творчий портрет Й. Брамса.	1
15.	Робота над інтерпретацією творів Й.Брамса (інтермеццо, рапсодії).	1
16.	Підсумкове заняття	1
	Всього:	16
VIII семестр		
Тема 1. Особливості виконавської інтерпретації музики ХХ сторіччя.		
1.	Музика ХХ ст. Загальний огляд.	1
2.	Нотація творів, виконавські задачі.	1
Тема 2. Імпресіонізм у музиці: нові образно-виразні ідеї та виконавські підходи.		
3.	Імпресіонізм. Загальний огляд.	1
4.	Творчий портрет К. Дебюсі.	1
5.	Особливості виконавської інтерпретації творів Дебюсі.	1
6.	Творчий портрет М. Равеля.	1
7.	Особливості виконавської інтерпретації творів Равеля	1
8.	Обговорення виконавських проблем імпресіоністів на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	1
Тема 3. Розгляд особливостей постромантизму та експресіонізму.		
9.	Вивчення специфіки виконання творів постромантизму, експресіонізму.	1
10.	Творчість А. Шенберга та А. Берга	1
Тема 4. Тема 4. Музика українських композиторів.		
11.	Вивчення специфіки виконання творів українських композиторів	1
12.	Творчий портрет В. Косенка та проблеми інтерпретації його творів.	1
13.	Творчий портрет Б.Лятошинського та виконавські проблеми його творів.	1
14.	Вивчення специфіки виконання творів закарпатських композиторів.	1
15.	Обговорення виконавських проблем творів закарпатських композиторів на прикладі ескізного виконання програмових творів здобувачами освіти.	1
Тема 5. Особливості виконавської інтерпретації музики ХХІ століття.		
16.	Музика ХХІ ст. Загальний огляд.	1
17.	Творчий портрет В. Сільвестрова.	1
18.	Творчість Ф. Гласа, Дж. Крамба	1
19.	Обговорення виконавських проблем сучасних композиторів	1

	на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	
20	Залік	1
	Всього:	20

Самостійна робота

Самостійна робота – важлива ділянка навчального процесу, яка виховує та розвиває творчу ініціативу здобувача освіти, формує вміння підготовки та демонстрації власної інтерпретації обраного твору, спираючись на теоретичні знання та результати проведення аналізу.

Самостійна робота над навчальною дисципліною включає:

- опрацювання теоретичних та практичних основ програмового матеріалу;
- опрацювання аудіо-відео матеріалів (слухання музики у різних виконаннях);
- читання нот з листа різної складності, різних стилів та жанрів;
- вивчення твору, передбаченого для самостійного опрацювання;
- запис та виконавський аналіз власного виконання обраного твору.

Перевірка самостійної роботи здійснюється під час проведення поточного та підсумкового контролю.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
V семестр		
1	Музика як мовна система. Розвиток навичок читання нот з листа.	7
2	Огляд основних музичних жанрів та стилів у музичній творчості.	1
3	Особливості музичної інтерпретації клавірних творів епохи бароко. Розуміння музики та проблеми нотації.	1 2
4	Ескізне опрацювання творів французьких та італійських клавесиністів.	2
5	Німецька клавесинна школа та її представники. Проблеми виконавської інтерпретації творів Й.С.Бах. Вивчення Прелюдії та фуґи з ДТК (на вибір). Ескізне опрацювання сюїт та хоральних прелюдій.	4 3 8
	Разом	28
VI семестр		
1	Виконавська інтерпретація музичних творів епохи класицизму. Вдосконалення навичок читання з листа на прикладах творів композиторів класиків.	6
2	Фортепіанне мистецтво віденських класиків. Вивчення класичної сонати (Й.Гайдн, В.А. Моцарт, Л. В. Бетховен.).	2 6
3	Ескізне опрацювання етюдів. Виконавська творчість та композиторська спадщина М.Мошковського.	1 2

4	Виконавські проблеми в етюдах К.Черні.	3
	Разом	20
VII семестр		
1	Епоха Романтизму та нові ідеї виконавства. Вдосконалення навичок читання з листа на прикладах творів композиторів романтичної доби. Фортепіанна творчість Ф.Мендельсона.	2 6 4
2	Специфіка фортепіанного письма Ф. Шопена. Обговорення виконавських проблем у творах Ф.Шопена на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	2 11
3	Нова трактовка фортепіано у творчості Ф. Ліста. Обговорення виконавських проблем у творах Ф. Ліста на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	2 8
4	Німецький романтизм: Р. Шуман та Й. С Брамс. Ескізне опрацювання творів Р.Шумана та Й.Брамса.	2 6
	Разом	43
VIII семестр		
1	Особливості виконавської інтерпретації музики ХХ сторіччя. Вдосконалення навичок читання нот з листа.	8
2	Імпресіонізм у музиці: нові образно-виразні ідеї та виконавські підходи. Обговорення виконавських проблем у творах К.Дебюссі на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	2 6
3	Розгляд особливостей постромантизму та експресіонізму. Ескізне опрацювання творів Р.Штрауса, А.Шенберга.	4
4	Музика українських композиторів. Обговорення виконавських проблем у творах українських композиторів на прикладі виконання здобувачами освіти програмових творів.	2 7
5	Особливості виконавської інтерпретації музики ХХІ століття.	6
	Разом	35
	Всього	126

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання здобувачів освіти охоплює низку практичних контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентнісних характеристик

(знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Вимірювання рівня досягнення результатів навчання здійснюється експертно за критеріями.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на індивідуальних та практичних заняттях у вигляді опитування та прослуховування вивченого матеріалу і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем освіти освітнього компонента.

Систематичність і активність роботи здобувача освіти протягом семестру контролюються й оцінюються за такими видами роботи:

- виступи на практичних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань;
- участь в обговоренні питань з певної теми;
- відповіді на запитання викладача;
- виконання домашніх завдань.

Семестровий контроль проводиться на підсумкових заняттях (V, VI, VII семестри). Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів є:

- участь в обговоренні питань з певної теми;
- відповіді на запитання викладача;
- читання нот з листа;
- демонстрація власної інтерпретації програмового твору.

Кінцева оцінка є середнім арифметичним балів, отриманих здобувачами освіти впродовж семестру.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі заліку (VIII семестр), в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни. Залікові вимоги:

- відповідь на залікові питання;
- демонстрація вміння читання з листа;
- демонстрація та аналіз власної інтерпретації програмового а також самостійно вивченого твору.

Залікові питання:

Огляд основних музичних жанрів та стилів у музичній творчості.

Музичний твір та процес інтерпретації музичного тексту.

Система виконавських засобів виразності у процесі інтерпретації.

Особливості музичної інтерпретації клавірних творів епохи бароко.

Специфіка стилістики національних шкіл Франції та Італії XVII ст.

Особливості виконання французької музики.

Німецька клавесинна школа та її представники.

Принципи виконання орнаментики.

Проблеми виконавської інтерпретації творів Д.Скарлаті.

Проблеми виконавської інтерпретації творів Й.С.Баха (артикуляція, старовинна аплікатура, фразування).

Специфіка виконання хоральних прелюдій Й.С.Баха.
Особливості виконання сюїт.
Художні завдання при виконанні ДТК.
Виконавська інтерпретація музичних творів епохи класицизму.
Особливості виконавської інтерпретації фортепіанних творів віденських класиків.
Проблеми виконавської інтерпретації творів Й. Гайдна.
Проблеми виконавської інтерпретації творів В. А. Моцарта.
Проблеми виконавської інтерпретації творів Л. ван Бетховена.
Бетховенські коментарі до виконання етюдів І. Крамера.
Становлення та роль жанру етюд.
Епоха Романтизму та нові ідеї виконавства.
Проблеми виконавської інтерпретації творів Ф. Мендельсона, Ф. Шуберта.
Специфіка фортепіанного письма Ф. Шопена.
Проблеми виконавської інтерпретації творів Ф. Ліста.
Особливості виконавської інтерпретації музики ХХ сторіччя.
Проблеми виконавської інтерпретації творів К. Дебюсі.
Специфіка виконання музики українських композиторів.
Проблеми виконавської інтерпретації творів закарпатських композиторів.
Особливості виконавської інтерпретації музики ХХІ століття.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

– **«відмінно»** – здобувач освіти при відтворенні навчального матеріалу виявляє здатність ефективно використовувати набуті знання та вміння. Вміє застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити. Вільно використовує професійну термінологію. Володіє необхідними знаннями для аналізу музичних творів з метою визначення жанрово-стильових рис та художньо-переконливої моделі виконавської інтерпретації. Осмислено відтворює художньо-образний зміст музичних творів, демонструє вміння абстрактно і творчо мислити. Володіє засобами виконавської виразності та технічної майстерності. Оперує традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської діяльності. При читанні з листа здобувач освіти бездоганно відтворює нотний текст без помилок, виконання характеризується високим рівнем виразності та динамічності виконання. Самостійна робота виконана в повному обсязі.

- **«добре»** – здобувач освіти проявляє індивідуальне мислення та здатність використовувати набуті знання та вміння. Вміє застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, достатньо усвідомлено використовує професійну термінологію та орієнтується у музичному матеріалі в цілому, хоча при цьому виклад матеріалу може містити деякі неточності. Здобувач освіти володіє основними засобами фортепіанного виконавства. Виявляє спроможність до впевненого, але не досить емоційного і артистичного втілення власної виконавської концепції музичного твору. В цілому оперує традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської діяльності. При читанні

з листа здобувач освіти з мінімальною кількістю неточностей відтворює нотний текст, виконання характеризується достатнім рівнем виразності та динамічності виконання. Самостійна робота виконана в повному обсязі.

- **«задовільно»** – слабо сформоване художньо-образне мислення. Здатність ефективно використовувати набуті знання та вміння проявляється слабо. Розкриття теоретичного матеріалу є не точним, не повним. Застосування аналізу та синтезу для розв'язання інтерпретаційних завдань є недостатнім. Розуміє значення музичної термінології, але допускає помилки у їх вживанні. Частково оперує традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської діяльності. Поставлені завдання вирішуються фрагментарно, допускаються значні помилки. Низький рівень розвитку музикального слуху, непереконливість виконавської інтерпретації музичних творів. Демонструє сценічну скутість.

При читанні з листа здобувач освіти з великою кількістю неточностей відтворює нотний текст, виконання характеризується не достатнім рівнем виразності та динамічності виконання. Самостійна робота виконана частково.

- **«незадовільно»** – здобувач освіти не володіє програмовим матеріалом. Індивідуальне мислення та здатність ефективно використовувати набуті знання та вміння не проявляється. Не розкриває зміст теоретичного матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні. Не володіє аналізом і синтезом, спеціальною термінологією. Не оперує традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської діяльності. Демонструє велику кількість текстових помилок, відсутність професійних навичок, нерозуміння художньо-образного змісту творів, низький рівень технічної підготовки. Не володіє сценічною витримкою. Здобувач освіти не здатен відтворити текст твору, який бачить вперше. Самостійна робота не виконана.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Орієнтовний перелік творів

V семестр

Бах Й.С. Маленькі прелюдії та фуґи
Бах Й.С. Французькі сюїти
Бах Й.С. Англійські сюїти
Бах Й.С. Партити
Бах Й.С. Фантазія c-moll (BWV 919);
Бах Й.С. Хоральні прелюдії
Бах Й.С. Добре темперований клавір
Гендель Г. Сюїти
Кореллі А. Сарабанда
Куперен. Ф. П'єси
Куперен. Ф. «Маленькі вітряки».
Пахельбель Г. Чакона, Токата.
Персел Г. Прелюдія, Арія, Гавот.
Рамо. Ж.Ф. П'єси
Скарлатті Д. Сонати

VI семестр

Бах Ф.Е. Сонати
Бетховен Л. Сонати, Концерти, Варіації (на вибір)
Гайдн Й. Сонати, концерти, Варіації (на вибір)
Моцарт В. Сонати, Концерти, Варіації (на вибір)
Беренс І. Етюди
Бертіні А. Етюди
Крамер І. Етюди
Мошелес Н. Етюди тв.70
Мошковський М. Етюди ор.72
Черні-Гермер. Вибрані етюди.
Черні К. Етюди ор. 216, 337, 553, 636
Черні К. Етюди ор. 290, 740

VII семестр

Гріг Е. Ліричні зошити.
Брамс Й. Вальси, інтермеццо, капріччіо
Ліст Ф. Втіхи, ноктюрни, вальси, п'єси з «Років мандрівок»
Мендельсон Ф. Пісні без слів, прелюдії
Шопен Ф. Прелюдії, ноктюрни, полонези, вальси, лендлери сонети Петрарки
Шуберт Ф. – Експромти, музичні моменти
Шуман Р. – Лісові сценки, Дитячі сцени, листки з альбому, фантастичні п'єси.

VII семестр

Барток Б. П'єси
Дебюссі К. Дитячий куток; Прелюдії, Арабески, Дуже повільний вальс
Гершвін Дж. Прелюдії
Лігеті Д. Твори для фортепіано
Пуленк Ф. Твори для фортепіано
Равель М. Благородні та сентиментальні вальси; Прелюдія.
Хіндеміт П. Інтерлюдії та фуги in f, in Es.

Барвінський В. П'єси
Борткевич С. Прелюдії, Капріччіо.
Колесса М. Три коломийки, мініатюри, фантастичний прелюд
Косенко В. Мазурки, вальси, поеми-легенди
Лисенко М. П'єси
Людкевич С. Твори для фортепіано
Лятошинський Б. Прелюдії
Відображення ор.16
Нижанківський Н. П'єси
Ревуцький Л. Прелюдії
Скорик М. Бурлеска, Токата
Шамо І. П'єси, прелюдії
Грабовський Л. П'єси
Довженко В. Прелюдії
Дремлюга М. Етюд до мінор

Задерацький В. П'єси
Задор Д. Етюд до мінор, Соната
Теличко В. П'єси

МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабак І. В. Проблема гри а prima vista у творах Фридеріка Шопена [Електронний ресурс] / І. В. Бабак // [Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство](#). - 2011. - № 2. - С. 148-153 . - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUm_2011_2_26
2. Белеканич Т., Німилович О. Фортепіанна творчість Віктора Теличка. Молодь і ринок №3 (74), 2011.-№2-с.100
3. Величко О., Маковецька І. Виконавські засади віденської фортепіанної школи у діяльності Йоганна Непомука Гуммеля та Карла Черні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 34, том 1, 2020. С. 44 – 49. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_1/9.pdf DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-1-7>
4. Данн Дж.П., Бадура-Скода П. Проблеми інтерпретації творів Фридеріка Шопена. Переклад, ред., комент. М.Кушніра. Львів: Сполом, 2010. 108 с. 11
5. Завіруха Л.А. Особливості інтеграції знань про артикуляційні позначення в сонатах Йозефа Гайдна у зміст інструментальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nchnpu_5_2021_83_14.pdf ([http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=Завіруха%20Л\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=Завіруха%20Л$))
6. Катрич О. До питання понятійно-термінологічної розбудови теорії музично-виконавського мистецтва. Наукові збірки ЛНМА ім. М.В.Лисенка . Серія: Студії музикознавчі.-2013.- Вип.30 - С.144-151
7. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано): Підручник. – Тернопіль, Астон, 1998
8. Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво у Львові (Статті. Рецензії. Матеріали). – Тернопіль СМП "Астон", 2001.
9. Кашкадамова Н. Фортепіанно- виконавське мистецтво України – Львів, КІНПАТРИ ЛТД, 2017.
10. Кашуба Д. Перший фортепіанний концерт Й. Брамса та Скрипковий концерт Р. Шумана: присвята чи ремінісценція? [Електронний ресурс] / Д. Кашуба // *Київське музикознавство*. - 2019. - Вип. 58. - С. 102-113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2019_58_11
11. Кашуба Д. Прояви камерності в жанрово-стильовому полі фортепіанних концертів Йоганнеса Брамса [Електронний ресурс] / Д. Кашуба // *Аспекти історичного музикознавства*. - 2019. - Вип. 16. - С. 207-224. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/asismy_2019_16_14
12. Кілібарда А. С.
Твори Ф. Шопена в ракурсі інтерпретаційних потреб сучасного фортепіанного виконавства [Електронний ресурс] / А. С. Кілібарда // *Наукові*

- записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. - 2014. - № 1. - С. 129-136. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUm_2014_1_22
13. Коваленко Е. З минулого французької фортепіанної школи. (Про фортепіанну педагогіку І. Філіппа). Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. Київ, 1981.
  14. Котенко Я. М. Й. Брамс як наступник ідей музичного романтизму [Електронний ресурс] / Я. М. Котенко // [Культура України](#). - 2014. - Вип. 46. - С. 244-252. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2014_46_32
  15. Кучма Н. «Втілення звукового образу Фортепіано в циклах етюдів композиторів ХІХ – ХХ століть», 2021
  16. Лісецький С.Й. Грає Олег Криштальський. Мистецтвознавство. УДК 786.1 (477) “ХХ”.
  17. Марценківська О. Загальні тенденції музичного романтизму та їх прояв у фортепіанній творчості Б. Лятошинського [Електронний ресурс] / О. Марценківська // Київське музикознавство. - 2014. - Вип. 48. - С. 132-148. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2014_48_15
  18. Марценківська О. Б. Лятошинський та Ф. Шопен: порівняльна типологія особистостей в аспекті розгляду ладогармонічної системи [Електронний ресурс] / О. Марценківська // Київське музикознавство. - 2015. - Вип. 51. - С. 3-15. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2015_51_3
  19. Марценківська О. Жанр балади в музиці Б. Лятошинського (до проблеми традицій та новаторства) [Електронний ресурс] // Київське музикознавство. - 2018. - Вип. 57. - С. 45-59. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2018_57_7
  20. Марценківська О. Неофольклоризм як романтична тенденція в музиці Бориса Лятошинського [Електронний ресурс] / О. Марценківська // Київське музикознавство. - 2019. - Вип. 58. - С. 127-148. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2019_58_13
  21. Осока О. В. Театральність та її втілення у творчості художників-романтиків (Е. Т. А. Гофман — Р. Шуман) [Електронний ресурс] / О. В. Осока // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. - 2018. - № 1. - С. 74-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2018_1_11
  22. Панова Н. А. Давидсбюнд Роберта Шумана в авторському слові та поезиці фортепіанних творів 1830-х років [Електронний ресурс] / Н. А. Панова // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. - 2019. - № 3. - С. 381-385. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2019_3_79
  23. Польська І. Система фортепіанного виконавства: жанрова специфіка та типологія. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 51, 2022. С. 188 – 194. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/51_2022/28.pdf DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-28>
  24. Рощина Т. Деякі проблеми української школи піанізму на рубежі століть. Музичне виконавство. Кн.6. Київ: Науковий вісник НМАУ, 2000. Вип.14.
  25. Рощина Т. Кантілена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного

- діяча київської школи піанізму. Музичне виконавство. Кн.9. Київ:Науковий вісник НМАУ,2003. Вип.26. С.82-93.
- 26.Свириденко Н. Стилїстика виконання старовинної музики на прикладі творів Й.С. Баха./ К.: Київ, ун-т ім..Б. Грінченка, К.: Інтерсервіс,2019.
- 27.Ревенко Н. Інструментальне виконавство (Фортепіано) Частина І: навчально-методичний посібник. Миколаїв: «РАЛ-полїграфія», 2018. 316 с. URL: <http://psp.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5-%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BF%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%BE-%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%86.pdf>
- 28.Романова А. В. Принципи імпровізаційної організації виконавського процесу в романтичному репертуарі (на прикладі музики Шумана та Скрябіна) [Електронний ресурс] / А. В. Романова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв . - 2015. - № 3. - С. 94-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2015_3_19
- 29.Семикін В. Г. Композиційно-драматургічні особливості фортепіанних сонатних allegro Л. Бетховена (в аспекті впливу на формування одночастинної романтичної сонати) [Електронний ресурс] / В. Г. Семикін // [Музичне мистецтво](#). - 2012. - Вип. 12. - С. 85-93. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Muzmyst_2012_12_11
- 30.Смірнова І. В. Феномен змішаного ансамблю у творчості Й. Брамса: особливості ансамблевого письма в аспекті тембрової специфіки [Електронний ресурс] / І. В. Смірнова // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. - 2019. - Вип. 4. - С. 77-82. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvakho_2019_4_14
- 31.Станішевська О. Взаємодія поетичного тексту та музики в опусі 49 Й. Брамса [Електронний ресурс] / О. Станішевська // Аспекти історичного музикознавства. - 2019. - Вип. 16. - С. 158-169. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/asismy_2019_16_11
- 32.Старцев Д. А. Графічні знаки в нотних текстах Йоганнеса Брамса [Електронний ресурс] / Д. А. Старцев // Київське музикознавство. - 2019. - Вип. 59. - С. 3-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2019_59_3
- 33.Супрун-Яремко Н. О. Полїфонічні принципи, прийоми та форми в творах Ф. Шопена, Ф. Ліста, М. Глінки [Електронний ресурс] / Н. О. Супрун-Яремко // Актуальні питання мистецької педагогіки. - 2011. - Вип. 1. - С. 71-75. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmp_2011_1_14

34. Терещенко В. Л. Гумористичні капричіо віденських класиків або «помилки молодості» вчителя й учня (фортепіанні п'єси Гайдна та Бетховена) [Електронний ресурс] / В. Л. Терещенко // Культура України. - 2010. - Вип. 29. - С. 232-240. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2010_29_27
35. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми: Собор, 2002
36. Чеботаренко О. Жанрова програмність у фортепіанній музиці Р. Шумана (на прикладі циклу "Альбом для юнацтва" ор. 68): типологічний аспект [Електронний ресурс] / О. Чеботаренко // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 143. - С. 94-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2016_143_24
37. Чернявська М. Піаністичні дуелі Л. Бетховена і його сучасників-віртуозів/ Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти :зб. наук. ст. Вип. 45. Бетховен – terra incognita / Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського ; ред.-упоряд. Г. І. Ганзбург. — Харків : Видавництво ТОВ «С. А. М.», 2015.с.59-70 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://num.kharkiv.ua/share/intermusic/vypusk45.pdf>
38. Чернявська М. С. Постать Клари Вік-Шуман в європейському науковому дискурсі [Електронний ресурс] / М. С. Чернявська // Аспекти історичного музикознавства. - 2019. - Вип. 17. - С. 213-231. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/asismy_2019_17_16
39. Юрченко О. Львівські піаністи в контексті міжнародного шопенівського руху. Наукові збірки ЛНМА ім.М.В.Лисенка. Серія: Студії музикознавчі.-2013.- Вип.30 –С.144-151
40. Яворський Д. Композиційні особливості етюдів опусу 25 Фридерика Шопена [Електронний ресурс] / Д. Яворський // Українське музикознавство. - 2013. - Вип. 39. - С. 45-56. –
Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrmuz_2013_39_5

Інформаційні ресурси

<https://book-ye.com.ua/blog/e-shcho-chytaty/chorno-bili-klavishi-dobirka-knyh-pro-pianistiv/>
<http://nlib.org.ua> – Нотна бібліотека.
<http://mubis.com.ua/> – Музична бібліотека видавництва Т. Сороки.
<https://www.lysator.liu.se/~tuben/scores/> – Колекція старовинної музики.
<http://mus.art.co.ua/> – Веб-сайт журналу «Музика».
<http://ukrmuzyka.blogspot.com/> – Часопис про українську музику.
<http://term.in.ua/> – Словник-довідник музичних термінів.